

INNOVATSION USULLARDAN BIRI BO'LGAN "KEYS-STADI" TEXNLOGIYASIDAN MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA HAM FOYDALANISH BOLALARNI FAOL TA'LIM Olishga undaydi

Ishankulova Dilnoza Jumadillayevna

*Ohangaron tumani pedagogika kolleji maxsus fan o'qituvchisi. Circhiq
Davlat Pedagogika Universiteti pedagogika va psixologiya
yo'nalishi 5-kurs talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogika faoliyat davomida keys-stadi metodlarini qo'llash xususiyatlari ishlab chiqilgan. Keys-stadi texnologiyasining asosiy maqsadi o'quv didaktik vazifalari, mavjud muammoli vaziyatlarni hal qilish orqali ularning ilmiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish. Biologiya sohasidagi bilimlarni kundalik turmush tarzi bilan bog'lashni, o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini o'stirish, o'qitish samaradorligini oshirish uchun ta'lim metodlaridan biri "Keys stadi" metodi haqida so'z yuritilgan, unga doir misollar keltirilgan va odam anatomiyasi faniga oid keys turlari haqida so'z yuritilgan

Kalit so'zlar: Pedagogik-texnologiya, ta'lim-tarbiya, model, texnologiya, izlanuvchanlik, bilim, ko'nikma, malaka, kompetensiya, keys-stadi

KIRISH

Bugungi kunda yurtimizda biologiya fanini o'qitish sohadagi zamonaviy innovatsion texnologiyalarni ta'lim tizimiga joriy qilish, o'quv faoliyatida o'qituvchi va o'quvchi hamkorligini ta'minlash, ta'lim oluvchilarning mustaqil bilim olish ko'nikmalarini rivojlantirish ta'lim oldida turgan muhim vazifalardan biridir.

Biologiyani o'qitish davomida ta'lim mazmunini takomilashtirishga oid qabul qilingan hukumat qarorlari, biologiya fani bu hayot haqidagi fan ekanligi, o'qitish samaradorligini oshirishni, tez taraqqiy etib borayotgan jamiyat uchun har tomonlama rivojlangan barkamol avlodni tarbiyalab yetishtirishni talab qiladi. Shu o'rinda biologiya ta'limi jarayoniga yangi pedagogik texnologiyalarning kirib kelishi va qo'llanishi davr talabi bilan bevosita bog'liqdir.

XIX asrda g'oyalari keng qo'llanilgan evolyutsionistlarning avlodlaridan biri, liberalizm mafkurasining namo'ndasi, ingliz faylasufi va sotsiologi Gerbert Spenser «Ta'limning buyuk maqsadi bilim berish emas, balki hatti-harakatlarga o'rgatishdir», - deb yozgan edi. Uning fikricha barcha nazariy berilgan

bilimlarni amaliyot bilan bog`lash muhimligi uqtirilgan. Shu bois bugungi pedagogika oliygohlarda o`qitiladigan barcha fanlar orqali bo`lajak o`qituvchilarni nazariy bilimlar bilan qurollantirib, amaliy ko`nikmalarni shakllantirish va malaka hosil qilish masalasi dolzarb bo`lib qo`lmoqda. Bo`lajak o`qituvchilarni bilim, ko`nikma va malakalarini mustahkamlash borasida ta`limning interfaol metodlaridan biri “Keys-stade” bo`lib, bugungi kunda turli muammolarni hal etishda as qotmoqda. Quyida “Umumiy pedagogika” fanidan tashkil etilgan seminar mashg`ulotida foydalanish mumkin bo`lgan keysni taklif etaman; 9-sinf o`quvchisi Bobur tarix darsida o`qituvchi bilan tortishib qoldi. Tarix o`qituvchisi Boburni gap qaytargani uchun urdi. Bouburni o`rtoqlari yonini olib o`qituvchi bilan tortishib qoldilar. O`qituvchi o`quvchilarni bu qilgan ishlari uchun ularni jazolashini aytdi. Tarix fanidan davlat imtihonlarini topshirishayotganlarida o`qituvchi “5” bahoga o`qiydigan o`quvchilarga “3” baho qo`yib berdi. Shundan so`ng o`quvchilar tarix o`qituvchisini yomon ko`rib qoldilar.

Yangi pedagogik texnologiya ta`limning, xususan, Biologiya sohasi ham ta`limining ma`lum maqsadga yo`naltirilgan shakli, usuli va vositalarining mahsulidir.

Kuzatuvlar shuni ko`rsatadiki, aksariyat hollarda o`qituvchi dars jarayonida faqat o`zi ishlaydi, oquvchilar esa kuzatuvchi bo`lib qolaveradilar. Ta`limning bunday ko`rinishi o`quvchilarning aqliy tafakkurini o`stirmaydi, faolligini oshirmaydi, ta`lim jarayonidagi ijodiy faoliyatini so`ndiradi. Shuningdek, ilg`or pedagogik texnologiya asosida tashkil etilgan darslar o`quvchilarni bilimlarining yaxlit o`zlashtirilishiga yordam beradi, o`quvchi tafakkurini o`stiradi, mustaqil, ijodiy fikrlashga o`rgatadi.

Zero, barkamol avlod tarbiyasi jamiyat madaniy-ma`rifiy taraqqiyotining, millat ma`naviy kamolotining muhim belgisidir. Aynan amaliy vaziyatlarni hal qilishda qo`llaniluvchi keys-stadi texnologiyasi kelgusi faoliyat jarayonida yuzaga keluvchi vaziyatlarning yechimini oldindan topishga o`rgatuvchi, yangi yechimlarni ishlab chiqishga yo`naltiruvchi pedagogik texnologiyalardan biridir.

Bugungi kunda ommalashib borayotgan “Keys-stadi” metodining keys topshiriqlarini tuzishning biologiya fanidagi turlariga to`xtalamiz. Ular quyidagilarga bo`linadi:

- 1) Amaliy keyslar;
- 2) O`rgatuvchi keyslar;
- 3) Ilmiy tadqiqot keyslari.

Biologiya sohasida qo'llaniladigan keyslarning tuzilish tarkibi:

Keys - stadiy

Bizga ma'lumki buyrak usti bezida ishlab chiqariladigan garmon yurak ishini nerv - gumoral boshqarilishida muhim ahamiyatga ega. Bu garmon ayniqsa kuchli emotsional holatlarda ya'ni, qo'rquy, kuchli stress va xursandchilik holatlarida ko'plab ishlab chiqarilib simpatik nerv sistemasi ishini kuchaytiradi. Bu jarayon soniyaning o'ndan bir ulishi oralig'ida sodir bo'ladi. Garmon qonga quyiladi va u orqali ta'sir zonasiga yetkaziladi. Vaholangki, buyrak usti bezi va simpatik nerv markazlari orasida ancha masofa, qonning aylanish tezligi aortada eng yuqori 40 sm/sek, ni tashki etadi.

Keys savollari:

- 1 - qonning aylanish tezligi aortada eng yuqori 40 sm/sek, ni tashki etsa gormonning manbaaga bu qadar tez ta'siri nima bilan boqli? *Buni izohlang.*
- 2 - Gormonlar manbaaga to'g'ridan to'g'ri ta'sir eta oladimi?

XULOSA

Maqolada keltirilgan texnologiya yordamida darslarni samarali tashkil qilish mumkin. O'quv mashg'uloti davomida o'quvchilarning qiziqishlarini orttirish maqsadida turli zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish tavsiya etiladi. Zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning nafaqat fanga bo'lgan qiziqishlarini oshiradib balki ularning chuqur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlariga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. J.O.Tolipova, A.T.G'ofurov Biologiya ta'limi texnologiyalari. Metodik qo'llanma «O'qituvchi», Toshkent. 2002y
2. M. N. Ibodova. Академик лицей ва касб –хунар коллежларида умумий биологияни ўқитишда инновацион технологиялардан фойдаланиш
3. Гармонично развитое поколение-условие стабильного развития, благополучия и процветания общества . Тошкент -2013 й.
4. M. N. Ibodova. Биология дарслари ни ташкил этиш технологияси. Услужий қўлланма. (Академик лицей 3920001 табиий фанлар тайёрлов йўналиши ўқувчилари учун мўлжалланган). 11. 08. 2022 й
5. J.O.Tolipova “Biologiyani o'qitishda innovatsion texnologiyalar” Pedagogika oliy o'quv yurti talabalari uchun darslik. Toshkent - “Cho'lpon” – 2011 y.
6. Namozovna, I. M. (2023). IMPROVING THE METHODOLOGY OF USING ELECTRONIC EDUCATIONAL RESOURCES IN IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF TEACHING THE SUBJECT “ZOOLOGY” IN

PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS. *Open Access Repository*, 4(3), 21-25.

7. Namozovna, I. M. (2021). Effectiveness of independent work in the educational process. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 322-326.